

Buurtteams jeugd & gezin

Halfjaarverslag 2022

Eerste helft 2022 in cijfers (eerste helft 2021)

Inhoud

Voorwoord	4
Toegankelijke hulp	5
Ervaren toegankelijkheid.....	5
Beschikbaarheid van basishulp	6
Ontwikkeling van de vraag	6
Bereik van basishulp.....	7
Effectieve basishulp	9
Ervaren kwaliteit	9
Inhoud van vragen.....	10
Een toegankelijk gezinsplan	10
Bestaanszekerheid	12
Schulden	12
Participatie	15
Gelijke kansen	16
Jonge kind.....	16
Mentale gezondheid jongeren en jongvolwassenen	17
Passend onderwijs en ondersteuning op maat	18
Wel Thuis.....	19
Veiligheid	20
Intensieve vrijwillige hulp.....	20
Samen met de volwassen-GGZ.....	23
Hulp bij echtscheiding	23
Grenzen stellen, perspectief bieden	24
Professionele organisatie	26
Sturen, volgen, leren	26
Duurzame bemensing	27

Voorwoord

We blikken in dit verslag terug op het eerste half jaar van 2022. Een periode van veel grote gebeurtenissen. Kinderen, jongeren en ouders ervaren de gevolgen van corona. Een aantal inwoners is geraakt door de kinderopvangtoeslagaffaire. Met de oorlog arriveerden Oekraïense vluchtelingen in de stad en zijn er zorgen over stijgende prijzen van vooral energie.

Volgend uit deze gebeurtenissen is de vraag naar ondersteuning door de buurtteams al langere tijd groot. Het langdurig samengaan van een grote vraag, een relatief hoog ziekteverzuim en de komst van een flink aantal erg welkome nieuwe collega's trekt merkbaar een wissel op de organisatie. Wat terug te zien is in bijvoorbeeld het toegenomen aantal gezinnen waarmee later dan beoogd werd kennisgemaakt en afgestemd.

Tegelijkertijd gaat het met het overgrote deel van de kinderen en jongeren in de stad gewoon nog steeds goed, werd er dit voorjaar een nieuwe coalitie gevormd met een bijbehorende inspirerend akkoord, werken we in Utrecht samen gestaag verder aan de grote maatschappelijke opgaven en is Lokalis een veerkrachtige organisatie, met ambitie en heel veel liefde voor het vak van basishulp.

We werkten dit afgelopen half jaar met plezier en wisselend resultaat aan onze zes opgaven. Ook in deze tijd van veel vraag investeerden we nog steeds gericht in de toegankelijkheid van hulp. Zo werd, ten dienste van de Oekraïense vluchtelingen, de Jaarbeurs één van onze 'voordeuren'. Het tweede hoofdstuk over effectieve basishulp laat zien dat klanten veelal blij waren met de geboden ondersteuning en dat de vraagstukken veiligheid en financiën na opvoeden en opgroeien het meest aan de orde waren. Het hoofdstuk over de opgave Bestaanszekerheid geeft weer dat het de buurtteamorganisaties en Werk & Inkomen nog maar beperkt lukt om gezinnen met betalingsachterstanden of schulden effectief te ondersteunen en dat we een goed begin maakten met vroegsignalering van het risico op langdurige werkloosheid. In het hoofdstuk Gelijke Kansen beschrijven we onder meer hoe co-creëren met jongeren stevig vorm kreeg. Het hoofdstuk over Veiligheid schetst dat de beweging naar 'intensieve vrijwillige hulp' door de buurtteams overtuigend is ingezet. En in het hoofdstuk over Professionele organisatie wordt tot slot beschreven hoe we de interne sturing van de organisatie hebben versterkt en dat het beter volgbaar maken van resultaat maar langzaam vordert. De financiële realisatie is nog geen onderdeel van dit verslag in verband met de daarvoor benodigde langere verwerkingstijd. Het wordt later als bijlage toegevoegd.

Dit halfjaarverslag schrijven bracht weer scherp in beeld dat de opdracht van onze organisatie breed is en het aantal ontwikkelopgaven groot. Met de gemeente en de andere praktijkorganisaties realiseren we ons dat we er goed aan doen overwogen radicaler te kiezen. Voor het aanpakken van de veelvoorkomende problemen. Het liefst meer voor onderliggende factoren en minder voor verschijningsvormen. Vooral voor die inwoners die de hulp het best kunnen gebruiken. En voor die vraagstukken waarvoor de inzet van (jeugd-)hulp ook geëigend is. Het opstellen van ons jaarplan voor 2023 zal in dit teken staan. In gesprek met klanten, de gemeente en partners. Omdat onvoldoende kiezen toenemend geen optie zal zijn. Maar ook omdat we menen dat de effectiviteit van onze inspanningen er verder door zal toenemen.

Toegankelijke hulp

In dit eerste hoofdstuk is te lezen dat een groot deel van de klanten die de Ervaringswijzer invulden vindt dat de buurtteams goed vindbaar zijn en ze snel werden geholpen. Het direct kennismaken en aansluitend daadwerkelijk starten met ondersteuning was in een deel van de wijken ook inderdaad praktisch, maar in een aantal andere wijken moesten de klanten met minder dringende vragen lang wachten. Dat gezinnen worden ondersteund door de gezinswerker met wie in eerste instantie kennis werd gemaakt, is inmiddels overal de werkwijze.

Ook in deze tijd van veel vraag investeerden we gericht in de toegankelijkheid van onze hulp. We gingen werken vanuit de Jaarbeurs en Lokalis ging ook deel uitmaken van het team Begeleiding ten behoeve van gezinsmigranten. Daarnaast vorderde het werken vanuit huisartsenpraktijken.

We beogen dat gezinnen en jongeren in Utrecht die basishulp kunnen gebruiken, tijdig en op maat van hun vraag worden geholpen.

Doelen 2022

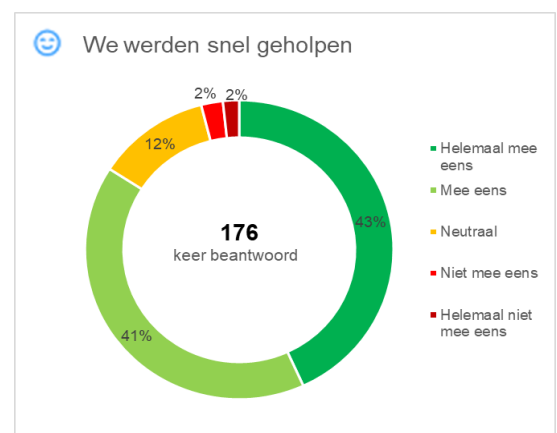

- Met gezinnen die zich aanmelden wordt direct kennisgemaakt en ondersteuning start aansluitend.
- Gezinnen worden ondersteund door de gezinswerker met wie ze het kennismakingsgesprek voerden.
- Gezinnen ervaren, mede door onze nauwe samenwerking met huisartsen en scholen, tijdig samenhangende ondersteuning op maat.

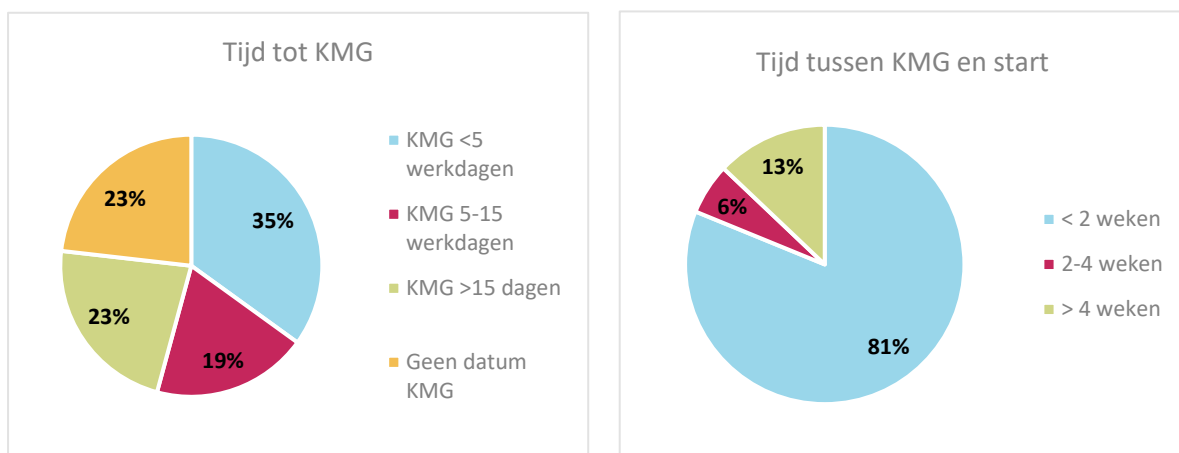
Ervaren toegankelijkheid

Klanten die gebruik maakten van de Ervaringswijzer wisten veelal waar ze terecht konden met hun hulpvraag en vonden ook dat ze snel werden geholpen. Ruim 87 procent van de respondenten was het 'helemaal eens' of 'eens' met de eerste vraag. Op de tweede vraag geeft 84 procent het antwoord 'helemaal mee eens' of 'mee eens'.

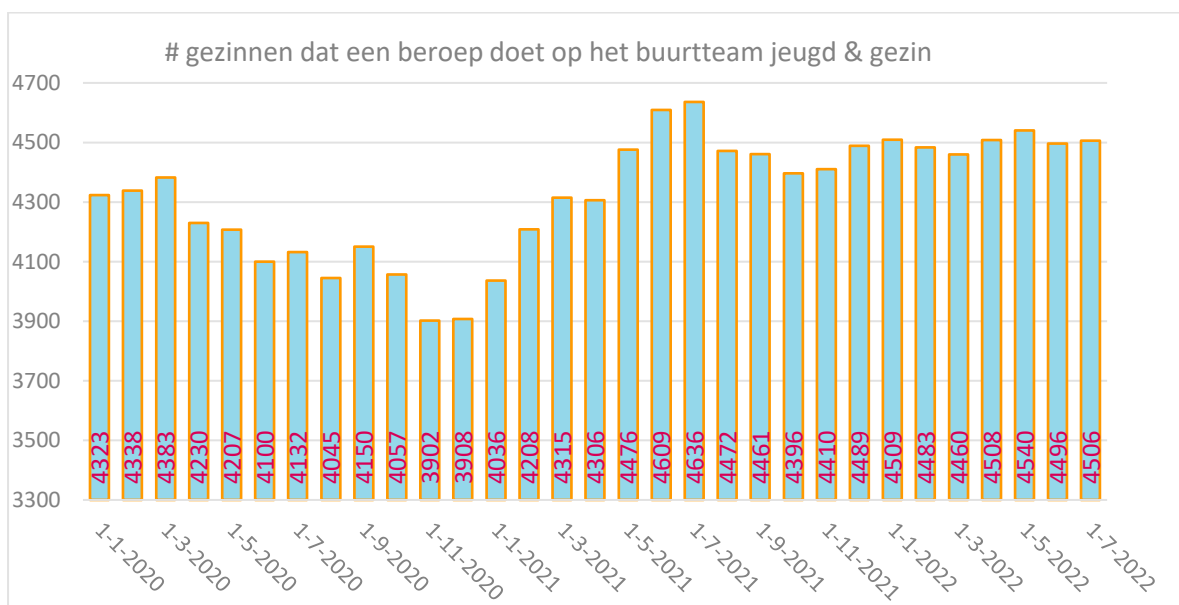
Beschikbaarheid van basishulp

Tegelijkertijd realiseerden we de afspraak om binnen vijf werkdagen kennis te maken maar beperkt. In de eerste helft van 2021 vond nog meer dan de helft van de kennismakingsgesprekken plaats binnen de gestelde termijn, dit afgelopen half jaar gold dat voor slechts 35 procent. Waarbij voor een deel van de gezinnen waarmee later wordt kennisgemaakt, geldt dat dit op hun verzoek is. We registreren de redenen van wachten incidenteel en niet in het afgelopen half jaar. Het precieze percentage gezinnen dat wacht door gebrek aan beschikbaarheid van gezinswerkers is daarmee niet helemaal vast te stellen. Verder is duidelijk dat onze registratie in het nieuwe systeem op onderdelen nog niet op orde is. Bij 23 procent van de gezinnen werd de startdatum niet ingevuld. Met name in de wijken Hoograven en Ondiep moesten gezinnen lang wachten op het kennismakingsgesprek. Andere buurtteams en het mobiele team sprongen hier zoveel als mogelijk bij. Het aansluitend aan het kennismakingsgesprek ook direct bieden van hulp lukte veel beter. Met 81 procent van de gezinnen startte de samenwerking binnen twee weken.

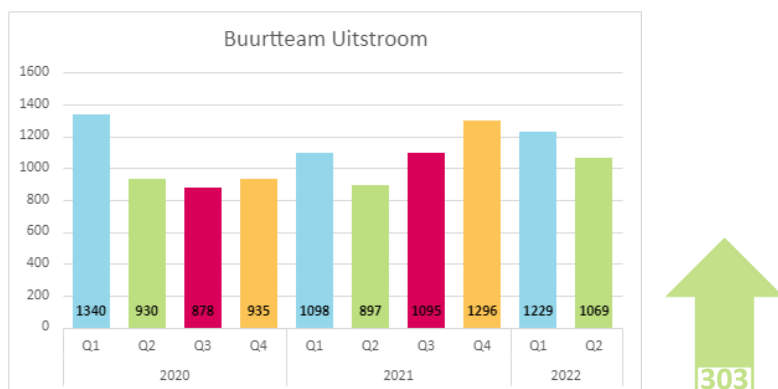
Ontwikkeling van de vraag

Het aantal gezinnen dat gebruikmaakt van hulp door een buurtteam jeugd & gezin is sinds het tweede kwartaal van 2021 groot. We ondersteunden in 2021 een recordaantal gezinnen. In dat jaar fluctueerde het aantal aanmeldingen volgend op de coronamaatregelen, met een inhaalslag in juni en juli.

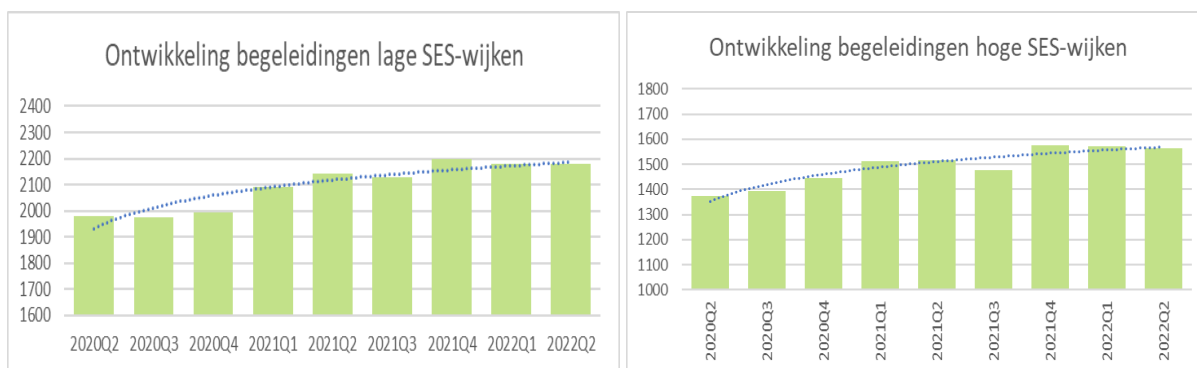
Dit afgelopen half jaar was de vraag stabiel relatief hoog. We zien corona, de toeslagenaffaire en de oorlog in Oekraïne als oorzaken.

Vorig jaar werden relatief weinig begeleidingen afgerond. We duiden dat als ervaren onvoorspelbaarheid van de toekomst c.q. afnemend vertrouwen in die toekomst. Inmiddels zien we dat dit cijfer weer terugkeert naar 'normaal'. In het eerste half jaar van 2022 werden bijna 2300 begeleidingen afgesloten. Dat zijn er ruim 300 meer dan in de eerste helft van 2021 en is vergelijkbaar met het aantal afgesloten begeleidingen in de eerste helft van 2020.

Bereik van basishulp

In vergelijking met andere regio's maken in Utrecht veel gezinnen gebruik van jeugdhulp en wordt een relatief groot deel van die hulp geboden door de buurtteams jeugd & gezin. Het patroon van het bereik van de buurtteams is al jaren in essentie ongewijzigd. Ons bereik is relatief heel groot in de wijken waar veel gezinnen meervoudige vraagstukken hebben en klein in de wijken met een hoge sociaaleconomische status (SES). Met in 2021 als uitersten een percentage van 27 procent in Overvecht De Gagel en 6 procent in Oost. We vinden dat patroon in beginsel wenselijk.

Bovenstaande grafieken laten zien hoe het bereik van basishulp de afgelopen twee jaar toenam in zowel de lage (Overvecht, Kanaleneiland, Zuilen) als de hoge SES-wijken (Oost, Leidsche Rijn, Vleuten, De Meern). Waarbij die toename in absolute aantallen groter is in de eerste categorie. We investeren dus verdergaand ongelijk in gelijke kansen. Tegelijkertijd is de groei in de hoge SES-wijken ook zoals 'beoogd'. De inzet van specialistische jeugdzorg (SJZ) is relatief hoog in juist deze wijken. Voor een deel van die vraag lijkt basishulp of ondersteuning vanuit de sociale basis het passende antwoord. Met huisartsen, KOOS, Spoor030, de jeugdgezondheidszorg (JGZ), Jongerenwerk Utrecht (JoU) en DOCK werken we in deze wijken gericht aan ondersteuning of hulp op maat van de vraag.

De Jaarbeurs als voordeur

Kort na aanvang van de oorlog in Oekraïne meldden de eerste vluchtelingen zich bij onze reguliere voordeuren in de wijken. Deze mensen hadden vaak al onderdak bij familie en vrienden. Inmiddels is de Jaarbeurs het centrale punt voor eerste opvang, informatie en begeleiding. Buurteamorganisatie (BTO) Sociaal en Lokalis zijn aangesloten bij het zorgteam van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU), zodat ook wanneer ondersteuning of zorg nodig is er een passende verblijfplaats in de regio gevonden wordt. Daarnaast worden gezinnen die in Utrecht verblijven waar nodig toegeleid naar ondersteuning door de buurtteams of andere passende vormen van hulp in de stad. Vragen gaan veelal over dagbesteding, onderwijs en specialistische jeugdzorg. Momenteel leggen we verbinding met de nieuwe opvanglocaties in de wijken West en Oost. Aan de opvanglocaties die al in gebruik zijn in de stad zijn gezinswerkers verbonden. Net als aan de nieuw opgezette school voor Oekraïense leerlingen.

Een aantal gezinswerkers is ervaren in het ondersteunen van vluchtelingen, door hun verbondenheid aan het Utrechtse asielzoekerscentrum of vanuit eerdere werkervaring bij bijvoorbeeld het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA). De komende periode zullen we die praktijkkennis meer bundelen en gericht benutten.

Onderdeel van het team Begeleiding inburgering

Begin dit jaar is de nieuwe Wet Inburgering ingegaan. Naar aanleiding van deze wet en als vervolg op een pilot vorig jaar zijn VluchtelingenWerk, team Statushouders van de gemeente Utrecht, Lokalis en BTO Sociaal officieel van start gegaan in het team Begeleiding. Het buurtteam richt zich met name op gezinsmigranten, die in het kader van gezinshereniging naar Nederland komen. Voorheen was het buurtteam minder proactief en vaak later in beeld, nu voeren we samen met team Statushouders de gesprekken met deze mensen. Kwetsbare gezinnen worden hierdoor eerder gesignaleerd. Door de korte lijnen weet ook VluchtelingenWerk ons goed te vinden. We zijn er dus eerder bij en kunnen integraler ondersteuning bieden.

Werken vanuit huisartsenpraktijken

Om jongeren en gezinnen tijdig passende hulp te bieden, werken buurtteams en huisartsen idealiter nauw samen. Vanuit die samenwerking wordt de sociale basis benut en waar nodig ook aanvullende zorg betrokken. Inmiddels werken gezinswerkers vanuit 32 van de 62 Utrechtse huisartsenpraktijken. Naar verwachting volgen er op korte termijn meer.

Er worden steeds vaker alternatieven gevonden voor het regelmatig voorkomende ruimtegebrek in de praktijk. Een mooi voorbeeld hiervan is Vleuterweide. De vier huisartsen hier verzamelen hun vragen en wekelijks is er online afstemming met hun gezinswerker.

De groei van ons werken vanuit huisartsenpraktijken verloopt trager dan beoogd. De grote vraag naar zowel basishulp als huisartsenzorg, de aandacht die beide ook aan andere thema's moeten geven en bijvoorbeeld meer tijdelijke werknemers in de huisartspraktijk zijn daar debet aan. De samenwerking vraagt van twee kanten een investering in gezamenlijke visie en taal en werkafspraken, die bij aanvang tijd vraagt en pas later rendeert. Het tweede deel van dit jaar zetten de teams in Noordoost, Overvecht, Ondiep en Zuilen in op de inhaalslag die zij te maken hebben.

Effectieve basishulp

Het bieden van basishulp aan individuele gezinnen is onze primaire taak en nog steeds een jong vak waarin veel te leren en ontwikkelen valt. Hieronder gaan we nader in op de door klanten ervaren kwaliteit van die hulp en de inhoud van hun vraagstukken en lichten we toe waar we staan in het met gezinnen samenwerken in het (digitale) gezinsplan. Op het aangaan van systeemwereldproblematiek aan ook de onderwijs-jeugdzorgkant en op het ontwikkelen van passende hulp voor gezinnen die langdurig steun nodig hebben, werd vooral voorbereid. Verantwoording daarop nemen we op in het verslag aan het eind van dit jaar. De 'collectieve aanpak' - minder gericht op 'verhelpen' maar op het in samenwerking met inwoners 'versterken van het dagelijks leven' – heeft inmiddels in veel wijken en opgaven plek gekregen. Voorbeelden zijn te vinden in de hoofdstukken over de maatschappelijke opgaven.

Onze ambitie is gezinnen, scholen en wijken te ondersteunen bij het oplossen van hun problemen van vandaag en het duurzaam verbeteren van hun situatie. Vanuit de leidende principes, op de verschillende leefgebieden, met oog voor de samenhang tussen die leefgebieden.

Doelen 2022

- Voor iedere klant is het (zelf) werken met het (digitale) gezinsplan een mogelijkheid. Het gezinsplan is een levend document in de samenwerking tussen gezin en gezinswerker en ondersteunt het eigenaarschap en de regie van het gezin op de begeleiding.
- Gezinnen ervaren samenhangende ondersteuning op maat. We werken allemaal vanuit het uitgangspunt dat passende hulp realiseerbaar is, binnen of buiten de kaders, met het netwerk van gezinnen en de betrokken partners. We laten het er niet bij zitten. We zijn activistisch waar dat nodig is.
- We verbeteren de hulp aan het toenemend aantal gezinnen dat langdurig of structureel steun behoeft.
- Kinderen, jongeren en gezinnen worden toenemend ondersteund bij het versterken van het dagelijks leven op school en in de wijk, gericht op het voorkomen van (veelvoorkomende) vraagstukken.

Ervaren kwaliteit

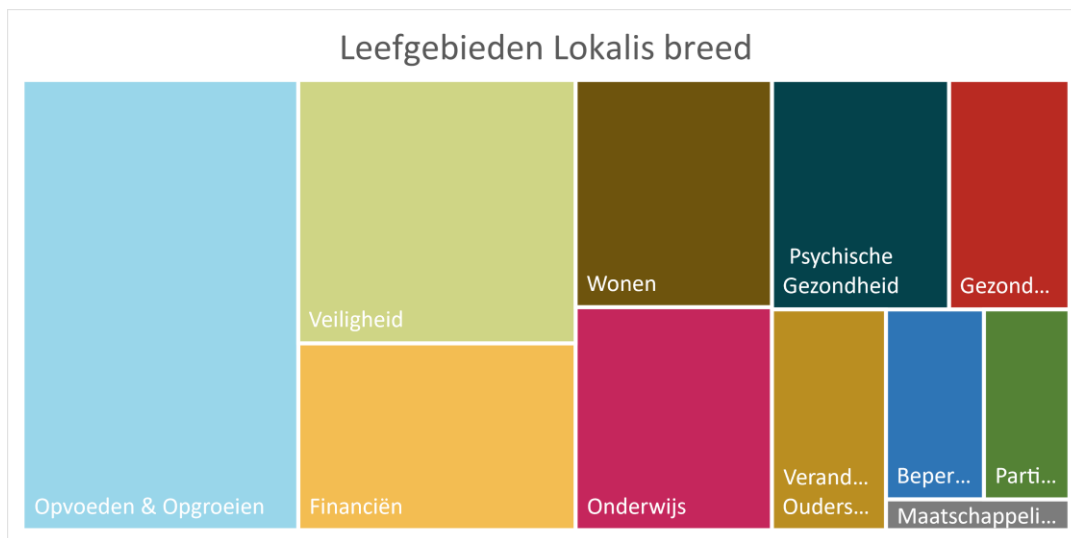
Jongeren en gezinnen die gebruikmaakten van de Ervaringswijzer vonden voor een groot deel dat ze goed werden geholpen (92 procent) en dat het ook daadwerkelijk beter met ze gaat (78 procent). Klanten zijn vooral tevreden over de betrokkenheid en deskundigheid van de medewerkers en de samenwerking tussen het buurtteam en andere hulpverlening. De soms lange wachttijd tot ondersteuning start, geven klanten aan als belangrijkste verbeterpunt. Een voor ervaren kwaliteit van hulp derde relevante vraag in de Ervaringswijzer betreft het 'samen vinden van oplossingen'. 90 procent van de klanten geeft aan het eens of helemaal eens te zijn met de stelling dat de buurtteammedewerker en de klant samen naar een oplossing hebben gezocht.

Sinds dit jaar volgen we de ervaren verbetering van een gezin ook door een schaalvraag te stellen bij de start van de ondersteuning. We vragen jongeren en gezinnen een cijfer te geven voor hoe tevreden ze zijn met hun huidige situatie op een schaal van 1-10. Bij de afronding van het traject wordt deze vraag nogmaals gesteld. Gezinnen die de begeleidingen het afgelopen half jaar afronden scoorden gemiddeld een verbetering van 1,4. Naarmate we meer data verkrijgen zal deze voedend worden voor de sturing op de verschillende maatschappelijke opgaven.

Inhoud van vragen

Zoals onderstaand weergegeven ging het grootste deel van de vragen waarmee gezinnen het afgelopen half jaar bij de buurtteams jeugd & gezin kwamen over opvoeden en opgroeien, gevolgd door veiligheid en financiën. In vergelijking met voorgaande jaren zien we vooral dat de diversiteit van vraagstukken toeneemt. De plaats van opvoeden en opgroeien wordt relatief gezien kleiner, de andere vraagstukken zijn toenemend (ook) aan de orde, met vooral een groei van veiligheid. Een grotere toegankelijkheid van de buurtteams voor hulp bij onveiligheid en ondersteuning bij financiële vraagstukken is als beoogd.

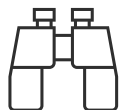
Een toegankelijk gezinsplan

In eerste instantie maakten we technisch mogelijk dat klanten hun gezinsplan ook digitaal konden inzien. Inmiddels kunnen gezin en gezinswerker echt samen werken in het digitale plan. Teams zijn in het najaar van 2021 breed meegenomen in wat deze ontwikkeling voor hun werk betekent. We zien dat dit zich begint te vertalen in het daadwerkelijk inloggen van klanten via Mijn Buurtteams. Het

gebruik schommelt bij de verschillende teams tussen de 10 en 20 procent. We zetten ons ervoor in om ook de tweede helft van het jaar de stijgende lijn door te zetten, met als doel dat klanten maximaal regie ervaren op hun eigen ondersteuningstraject.

Bestaanszekerheid

Ruim een vijfde van de klanten van de buurtteams jeugd & gezin heeft vragen op het gebied van financiën. We zetten, met de afdeling Werk & Inkomen (W&I) van de gemeente Utrecht en de collega's van de BTO Sociaal, in op vroegsignalering van betalingsachterstanden en het beter toegankelijk maken van schulddienstverlening. Beide taaie vraagstukken waar lerend van de ervaringen op door wordt ontwikkeld. Onderstaand beschrijven we ook hoe we gezinnen ondersteunden die zijn geraakt door de kinderopvangtoeslagenaffaire. We sluiten af met de vorderingen aangaande participatie.

We beogen dat gezinnen en jongeren (zoveel als mogelijk zelf) in staat zijn een stabiele (leef)omgeving te creëren en behouden. Een stabiele omgeving betekent naar vermogen participeren in de samenleving met een financieel stabiele basis en betaalbare huisvesting.

Doelen 2022

- (Problematische) schulden en armoede bij gezinnen zijn in beeld en financiële gezondheid van gezinnen is duurzaam toegenomen.
- Jongeren en gezinnen worden toenemend ondersteund bij het naar vermogen participeren. Meedoen en participatie is altijd onderdeel van gesprek binnen onze ondersteuning.
- Gezinnen ervaren passende en samenhangende ondersteuning op maat als het gaat om hulpvragen op bestaanszekerheid.

Schulden

Doorontwikkeling vroegsignalering

Vroegsignalering van schulden is een lerende aanpak die onderdeel is van de Utrechtse actieagenda Utrechters Schuldenvrij. Samen met schulddienstverleners van W&I gingen de buurtteams onaangekondigd op huisbezoek bij inwoners met betalingsachterstanden. Gezinswerkers werden aan de deur door W&I geïntroduceerd om te inventariseren of er eventueel meer ondersteuning passend was dan alleen bij financiële vraagstukken. Ongeveer 15 procent van de inwoners die thuis werd bereikt, gaf aan hulp te willen.

Geïnspireerd door ons bereik bij de hersteloperatie toeslagenaffaire, door de opbrengsten van de aanpak in Amsterdam en op basis van wetenschappelijke inzichten, ontwikkelende we in de eerste helft van 2022 met BTO Sociaal en W&I de aanpak door. Afgesproken is dat de buurtteams de huisbezoeken zullen vervolgen. Aanleiding van het bezoek blijven de betalingsachterstanden, maar het gesprek wordt vanaf het begin breder gevoerd. Op deze manier verwachten we niet alleen laagdrempeliger te zijn – we leggen verbinding met en sluiten aan bij de inwoner, niet iedereen zal het in een eerste gesprek al over geldzorgen willen hebben – maar daarnaast de vragen waar gezinnen mee zitten integraler op te kunnen pakken en vaker tot een duurzame oplossing te komen. We weten immers dat geldzorgen vaak invloed hebben op andere leefgebieden. Op het moment dat de inwoner aangeeft (ook) financiële ondersteuning te willen, dan wordt W&I alsnog betrokken middels een driegesprek. De verkenning heeft ook opgeleverd dat we weten wanneer een huisbezoek het meest effectief is: we gaan in gesprek bij een huurachterstand van één maand

gecombineerd met een andere betalingsachterstand, bij achterstanden hoger dan 500 euro en/of bij terugkerende achterstanden.

In het derde kwartaal geven we verder invulling aan de aangepaste werkwijze. We nemen de kennis en ervaring van ervaringsdeskundigen daarin mee en kijken of en hoe we hun ervaringskennis ook in de uitvoering kunnen benutten. We spreken met elkaar af hoe we de effectiviteit van de aanpak gaan monitoren. In het vierde kwartaal zullen we de werkwijze in een aantal wijken gaan inzetten.

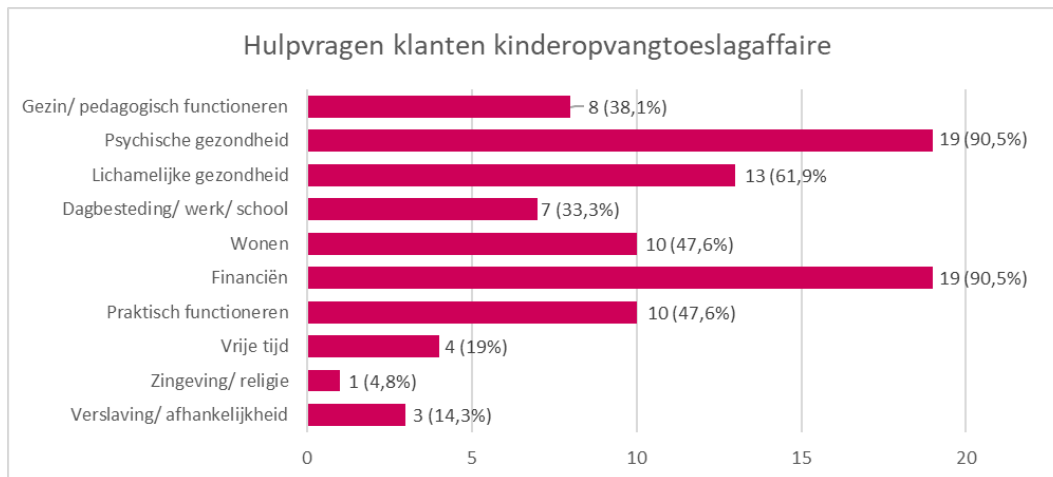
Kanteling schulddienstverlening

Ook met de Kanteling schulddienstverlening beogen we meer Utrechters schuldenvrij te krijgen. Omdat we nog niet tevreden waren over het aantal mensen dat we daadwerkelijk begeleidden naar een schuldenvrij bestaan, pasten we in 2021 samen met W&I, U Centraal en BTO Sociaal het werkproces aan. Op basis van dit nieuwe werkproces maakten alle teams met hun wijkpartners een wijkplan op Utrechters schuldenvrij met daarin afspraken over doelen, te behalen resultaten, samenwerking en monitoring. In de eerste helft van 2022 zijn de teams gestart met het uitvoeren van de wijkplannen. In een aantal wijken zijn (structurele) samenwerkingsoverleggen van de grond gekomen en diverse teams hebben deskundigheidsbevorderingsbijeenkomsten gehouden. Er zijn ook nieuwe samenwerkingsafspraken gemaakt tussen de verschillende betrokken organisaties, soms in de vorm van een kleinschalige pilot. Zo hebben het buurtteam MBO, W&I en de collega's van het MBO van het financieel inloopspreekuur afgesproken dat aan studenten die zich melden bij het inloopspreekuur gevraagd wordt of het buurtteam of schulddienstverlening contact mag opnemen om te verkennen of de student gebaat is bij ondersteuning vanuit deze organisaties, vanuit de veronderstelling dat hiermee de drempel om hulp te vragen lager wordt.

Het vergroten van de toegankelijkheid van schulddienstverlening blijkt een grote opgave. Sinds juni volgen we met hoeveel gezinnen waar er sprake was van schulden en/of betalingsproblemen een driegesprek met W&I heeft plaatsgevonden. En als er geen driegesprek gevoerd is, wat daar de reden van is. Wat we in zijn algemeenheid kunnen zeggen is dat er te weinig driegesprekken gevoerd worden. Wat hier de reden van is weten we momenteel nog niet. Bij het grootste deel van de gezinnen wordt als reden voor het niet voeren van het driegesprek namelijk de optie 'anders' gekozen. Als eerste stap gaan we nader zicht creëren op wat de meest voorkomende redenen zijn voor het niet voeren van een driegesprek en wat daar voor gezinnen aan ten grondslag ligt. Ook om beeld te krijgen wat er in die gevallen dan wel gebeurt.

Kinderopvangtoeslagaffaire

In 2021 benaderden we, samen met de gemeente Utrecht 1.100 ouders die (mogelijk) gedupeerd zijn door de toeslagenaffaire, ongeveer een kwart daarvan gaf aan ondersteuning van het buurtteam te willen. De hulpvragen zijn veelzijdig, de eerste vraag betreft meestal de financiën.

We merkten dat kennis van de context van deze ouders van groot belang is om effectief te ondersteunen. We faciliteerden gezinswerkers in de begeleiding van deze gezinnen daarom middels een toeslagenvragenuur, informatie in onze kennisbank en we organiseerden overleggen specifiek gericht op toeslagencasuïstiek.

Voor de gedupeerde ouders organiseerden we drie lotgenotenbijeenkomsten, waar weinig ouders op af kwamen. Ook al was de opkomst laag, we leren elke keer wat wel en niet werkt. We blijven verschillende varianten proberen met de bedoeling aan te sluiten bij de behoefte van ouders. Hierbij betrekken we Utrechtse ouders en ouders uit het landelijke ouderpanel.

In november is er een stedelijk toeslagenherstelpotje in het leven geroepen, bedoeld om gedupeerde ouders (snel) een stapje verder te kunnen helpen in hun herstel. Sinds november 2021 zijn er 47 aanvragen gedaan en is er €81.000 uitgegeven.

Het aantal uithuisgeplaatste kinderen met maatregel was in Utrecht onder gedupeerde ouders opvallend laag. Met onze veiligheidspartners Samen Veilig Midden Nederland (SVMN) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) voerden we het gesprek over het herkennen van systeemwereldproblematiek. Naar aanleiding hiervan zullen ook de collega's van SVMN worden uitgenodigd voor de training stress-sensitief werken die naar verwachting in november gaat starten. In de afgelopen periode zijn zestien trainers van vijf verschillende organisaties opgeleid om de training in de wijk te geven.

We hebben een enquête uitgezet onder gezinswerkers om op te halen wat zij tegenkomen in het werken met de gezinnen die getroffen zijn door de toeslagenaffaire. Daaruit blijkt dat gezinswerkers voldoende ruimte ervaren om maatwerk te leveren. Daarnaast geeft 86 procent aan door Lokalis voldoende gevoed te worden. Ook worden partners als de sociaal raadslieden en trajectbegeleiders met grote regelmaat betrokken bij de ondersteuning aan gezinnen. Gezinswerkers lopen het meest aan tegen de bureaucratie en trage afhandeling bij de belastingdienst.

Ik heb nog nooit zo duidelijk gezien wat stress met mensen doet. Ouders geven aan dat hun leven kapot gemaakt is. Er is een leven voor de KOT-affaire en een leven daarna. En het leven daarna is totaal niet geworden wat ze ervan gehoopt hadden. Verwoestend. - Gezinswerker

Participatie

Werkwinkel

Begin 2022 startte de Werkwinkel in Zuidwest, een samenwerking van Lokalis, BTO Sociaal, W&I, UWV, DOCK, Vrijwilligerscentrale Utrecht (VCU) en Leerwerkloket. De Werkwinkel zet zich in voor het bevorderen van participatie, met name van mensen met meervoudige ondersteuningsbehoeften. Dit is de tweede werkwinkel in Utrecht, volgend op die in Overvecht. De werkinkels ondersteunden in de eerste helft van dit jaar zo'n 220 unieke bezoekers waarvan ongeveer een derde niet bekend bij uitkeringsinstanties.

De werkwinkel wordt positief geëvalueerd en blijkt vooral van meerwaarde door zijn laagdrempeligheid, persoonlijk contact, vrijwilligheid en neutraliteit. Inwoners geven aan zich gehoord, gesteund en serieus genomen te voelen. De komende maanden onderzoeken we hoe de Werkwinkel juridisch en financieel steviger neer te zetten, ontwikkelen we een langetermijnvisie die past bij de doelstelling van alle betrokken partners en onderzoeken we of en waar een derde Werkwinkel in Utrecht van meerwaarde kan zijn.

Vroegsignalering langdurige werkloosheid

Vorig jaar experimenteerden we met vroegsignalering van het risico op langdurige werkloosheid. Samen met W&I boden we mensen met een bijstandsuitkering in Ondiep en Zuilen zo vroeg mogelijk gerichte ondersteuning. Buurtteammedewerkers en werkmatchers trokken stevig met elkaar op in deze pilot 'driegesprekken'. Daar waar werkmatchers normaliter hun caseload door de stad verspreid hadden, waren er nu vaste personen verbonden aan de twee wijken, waardoor er een werkrelatie ontstond en professionals meer vanuit één plan samenwerkten met inwoners. Het resultaat was dat klanten zich meer gehoord voelden, hun verhaal niet meerdere keren hoefden te doen en participatie beter onderdeel werd van het gezinsplan. In juni is dezelfde werkwijze gestart in Overvecht, we verwachten dat Kanaleneiland in het najaar volgt.

Gelijke kansen

Alle kinderen en hun gezinnen werden de afgelopen jaren geraakt door de coronamaatregelen. Het overgrote deel veerde goed terug. Maar de verschillen die er tussen kinderen en jongeren waren op buurtniveau, zijn fors versterkt. Met verschillende verschijningsvormen in bijvoorbeeld Overvecht en Kanaleneiland, en Leidsche Rijn, Vleuten en De Meern. In dit hoofdstuk zoomen we om te beginnen in op het jonge kind, daarna op jongeren en jongvolwassenen. In de laatste paragrafen valt te lezen hoe het staat met de 'bewegingen van 0' op zowel onderwijs als thuis opgroeien.

We wensen ieder kind en iedere jongere in Utrecht maximale ontwikkelingskansen en een doorgaande schoolloopbaan die aansluit bij zijn of haar levenssituatie ongeacht de omgeving waar het in opgroeit.

Doelen 2022

- Kinderen en jongeren hebben de draad van het leven weer opgepakt en leren omgaan met de gevolgen van corona.
- Alle vierjarigen zijn klaar voor school. Ouders ervaren een ononderbroken ondersteuningslijn van zwangerschap tot aan de start van het primair onderwijs.
- Alle kinderen en jongeren hebben leerrecht en volgen een passende vorm of mate van onderwijs/dagbesteding.
- Alle kinderen en jongeren blijven 'wel thuis' of zo 'wel thuis' als mogelijk.

Jonge kind

Er was dit afgelopen half jaar veel aandacht voor het jonge kind. De 'eerste 1000 dagen'-netwerken in de wijk scherpten hun doelen aan op resultaat voor ouders en kind en de daarvoor benodigde samenwerking en in Overvecht kreeg De Keuken een vaste plek in de Mattheusschool. Hieronder lichten we nader toe hoe we vorderden in het ondersteunen van gezinnen met jonge kinderen met ingewikkeld gedrag en welke actie we ook zetten op het hierop ondersteunen van het vakmanschap van gezinswerkers.

Voorschoolse educatie binnen de kernpartneraanpak

In met name Overvecht en Kanaleneiland zagen we het afgelopen half jaar dat een deel van de jonge kinderen met een advies voor voorschoolse educatie (VE) met een complexere zorg- of ondersteuningsvraag bij de kinderopvang of basisschool kwam dan voorheen. Waar voor corona de focus op taal lag, ligt het accent nu meer op ontwikkeling, gedrag en sociale vaardigheden. In combinatie met de gevolgen van de harmonisatie kinderopvang en de schaarste op de arbeidsmarkt werd de druk op de VE-groepen groot. De vraag naar specialistische jeugdhulp, in de vorm van vooral dagbehandeling, nam toe.

Stedelijk werden door het aanjaagteam, bestaande uit de JGZ, VE-organisaties, KOOS, Spoor030, het samenwerkingsverband Utrecht PO, de gemeente en Lokalis, stappen gezet om de druk op de korte termijn te verlichten. In de vorm van bijvoorbeeld een pilot met de verbindingsgroepen, een VE+-groep die vanaf augustus 2022 in Overvecht van start gaat en het organiseren van meer dagbehandelingsplekken. Deze initiatieven zorgen voor minder jonge kinderen die 'thuiszitten' en realisatie van passende ondersteuning. Vanuit het buurtteam bieden we naast onze rol in de

kernpartneraanpak ondersteuning in het gezin, vergroten we waar mogelijk ouderbetrokkenheid en helpen we ouders contact te leggen met de sociale basis. Naast het vergroten van de kennis op de ontwikkeling van het jonge kind, hebben we geïnvesteerd in het ondersteunen van de buurtteams bij het verbinden van de kernpartneraanpak aan de VE-locaties in de eigen wijk. Samen met ook de andere kernpartners kijken we in iedere wijk welke initiatieven nodig zijn om toe te werken naar een duurzame oplossing met meer aandacht voor versterken en voorkomen en in het licht van 'inclusieve kinderopvang'.

Scholing Jonge kind: Infant Mental Health (IMH)

Om de vragen over opgroeien en opvoeden van jonge kinderen goed te kunnen ondersteunen is actuele kennis belangrijk. Hiertoe gingen we een partnerschap aan met IMH Nederland. Zij sluiten aan bij onze systemische blik, grondhouding en netwerkgedachte en ontwikkelden een goede inhoudelijke scholing gericht op ouderschap, de brede ontwikkeling van kinderen en de ouder-kindrelatie. In juni vonden de eerste twee scholingen plaats. Er was veel enthousiasme vanuit de buurtteams en ook vanuit KOOS en de JGZ namen de eerste collega's deel. Professionals gaven aan dat het prettig is om kennis op te frissen, nieuwe kennis op te doen en handelingsperspectief te vergroten. Het helpt hen om vanuit de context van het gezin de vraag van ouders en kind te bezien, beter te signaleren en adequaat te ondersteunen.

Mentale gezondheid jongeren en jongvolwassenen

In onder meer Leidsche Rijn, Vleuten en de Meern namen de zorgen over de mentale gezondheid van jongeren toe. Corona zorgde bij een deel van hen voor motivatieproblemen, eenzaamheid en somberheid. Recent onderzoek geeft aan dat een kwart van de Utrechtse jongvolwassenen matige tot ernstige psychische klachten heeft. Met huisartsen, scholen en de kernpartners proberen we goed te onderscheiden wanneer specialistische zorg het antwoord is, en wanneer er meer sprake is van een normale reactie op nare omstandigheden waarvoor ondersteuning vanuit de buurtteams of de sociale basis een passender antwoord kan zijn. Zo startten er de afgelopen periode, volgend op Vleuten, BuKoJou-groepen in Leidsche Rijn, De Meern, Binnenstad en Noordoost. Hieronder gaan we nader in op de start van Duurzaam Perspectief Jongeren, een verdergaande samenwerking tussen jongeren en professionals van JoU en de beide buurtteamorganisaties. En lichten we ook de stand van Vleuten Versterkt toe.

Duurzaam Perspectief Jongeren

Het welzijn van veel jongeren die zich ontwikkelen richting volwassenheid staat op dit moment onder druk. Vraagstukken op verschillende leefgebieden kunnen hiermee in verband worden gebracht. Bijvoorbeeld de toenemende kansongelijkheid, de ervaren (prestatie)druk, schulden, de woningnood, armoede, discriminatie en de klimaatcrisis.

Bij het oppakken van (grote, complexe) vraagstukken lijken twee dingen het belangrijkste: échte actie en écht, vanaf de start, samenwerken. Samen met de BTO Sociaal, JoU, de gemeente Utrecht en de Nationale Jeugd Raad (NJR) wilden we een betere aansluiting op de beleving en behoeften van jongeren realiseren. In dialoogsessies met jongeren en relevante partners verkenden we de vraag wat bijdraagt aan het welzijn van jongeren (15-27 jaar) in Utrecht op de korte en lange termijn? Het samen met jongeren ontwerpen van het proces versterkt hun motivatie en helpt het daadwerkelijk ervaren van gelijkwaardigheid.

Uit de dialoogsessies kwam naar voren dat investeringen in de relatie tussen hulpverlener en jongere, laagdrempeligheid (ook in taalgebruik) en het bieden van hulp in de fysieke leefwereld van jongeren gewenst zijn. Volgens jongeren heeft de coronapandemie gewerkt als katalysator en bestaande problematiek zichtbaarder gemaakt en versterkt. Het ontbreekt aan kennis bij jongeren

over schulden, studiefinanciering, wonen, bestaande financiële regelingen of toeslagen en de voordelen van sparen. Aankomend half jaar gaan we aan de slag om met jongeren en partners de uitwerking en realisatie van de pilots die zijn voortgekomen uit de dialoogsessies – rondom de thema's prestatiedruk, ontmoeting/ondersteuning en het verlagen van drempels, meedoen en ontwikkelen – in co-creatie vorm te geven.

Vleuten Versterkt

Zoals gezegd is Vleuten een van de wijken waar kinderen en jongeren toenemend vragen hebben over mentale gezondheid. Ons beeld is dat het beroep wat vanuit deze vraag op gespecialiseerde jeugdhulp wordt gedaan niet altijd passend is. Oorzaken van de problematiek zien we in de prestatie maatschappij, het gevoel van maakbaarheid van succes en het moeten voldoen aan een norm. Op die onderliggende maatschappelijke oorzaken richten huisartsen, scholen, Lokalis, JGZ, KOOS en samenwerkingsverbanden Utrecht PO en Sterk VO zich binnen Vleuten Versterkt. Vanuit de verschillende perspectieven: jongeren, ouders, professionals, systeem. Doel is een gezamenlijke visie te vormen op dit thema en zicht te krijgen op de knoppen waaraan we het best draaien om tot meer duurzame oplossingen te komen. De voorbereidende fase hebben we de afgelopen periode afgerond waardoor we vanaf september, ondersteund door Garage2020 en een projectleider van de gemeente, volgens de principes van Design Thinking, met de systeemanalysemethodiek daadwerkelijk in en met de wijk aan de slag kunnen.

Passend onderwijs en ondersteuning op maat

Utrecht nam als een van de inspiratieregio's deel aan het programma Met Andere Ogen (MAO), een landelijke beweging die tot doel heeft ontwikkelkansen van kinderen te vergroten door lerend samen te werken. Als regio hebben we de beweging benut om de gezamenlijke sturing door de kernpartners en de ontwikkeling van de kernpartnerteams verder te versterken.

Managers en bestuurders tillen terugkerend, vanuit casuïstiek, de relevante vraagstukken op en spreken daarop concrete acties af. De afgelopen periode deden we dat onder meer op de onderwijsvariant van de 'beweging van O', geen thuiszitter en geen vrijstellingen van onderwijs. Vanuit een analyse van de loopbaan van deze kinderen en jongeren formuleerden we concrete acties, waaronder een pilot waarin we onderwijs en zorg verbinden en inrichten voor een groep kinderen die al vrijgesteld is of dat dreigt te gaan worden.

En met Hogeschool Utrecht (HU) startten kernpartners, scholen en een ouder een onderzoekskring, om nader uit te vinden wat van belang is in het interprofessioneel samenwerken en hoe dat stadsbreed te versterken. De opbrengst daarvan en het vervolg erop zal te lezen zijn in het jaarverslag.

Werkplaats Kromme Rijn College

Als onderdeel van MAO startten diverse 'werkplaatsen', door kernpartnermanagers en de HU expliciet ondersteunde samenwerkingen op scholen. In september 2021 startte een dergelijke werkplaats op voorgezet speciaal onderwijs het Kromme Rijn College (KRC) met als missie dat leerlingen in complexe situaties ook vanzelfsprekend gebruik kunnen maken van 'normale' onderdelen van het leven en als dat nodig is eerder passende ondersteuning krijgen die ten goede komt aan hun ontwikkeling en welzijn. Naast de orthopedagogen van school zijn hierbij professionals van KOOS, Spoor030, leerplicht, begeleiding passend onderwijs, JGZ, buurtteam VO/SO, SportUtrecht en JoU betrokken. In begeleide bijeenkomsten zijn de verschillende vraagstukken systematisch aangepakt, bijvoorbeeld welke inzet vanuit kernpartners nodig is om jongeren van onderwijs binnen het KRC te kunnen laten profiteren en of het mogelijk is om de expertise vanuit het KRC ook op andere scholen in te zetten om te voorkomen dat jongeren daar uitvallen. Deze

uitkomsten hebben geleid tot een gezamenlijk geformuleerd plan van aanpak om zo een stap verder te kunnen maken in het duurzaam interprofessioneel samenwerken.

Wel Thuis

Ook als het gaat om het thuis opgroeien van kinderen en jongeren onderschrijven we als stad de 'beweging van 0'. Dit voorjaar startten meedenkteams Wel Thuis, een groep professionals van Samen Veilig Midden-Nederland (SVMN), William Schrikker Stichting, Lokalis, KOOS, Spoor030, YEPH, de JGZ en de informele zorg. De meedenkteams bespreken elke drie weken casuïstiek aangedragen door de diverse professionals, met als doel per casus een of meerdere stappen te zetten in het 'wel thuis' maken van de situatie, maar ook om te volgen welke rode lijnen eigen zijn aan deze casuïstiek en waar we nog op willen leren en investeren in Utrecht. We verspreiden op deze manier de ambitie Wel Thuis onder de professionals in heel Utrecht.

In lijn met eerdere bevindingen vanuit het leren van casuïstiek middels procesevaluaties, blijft het gezamenlijk komen tot een integraal plan met alle betrokkenen rond een gezin het aandachtspunt dat steeds naar voren komt in de meedenkteams. Daarnaast zien we het belang van belangrijke anderen betrekken, de basis versterken – ook in crisissituaties, bijvoorbeeld door informele zorg in te zetten, maar ook door samenwerking met huisarts, JGZ en onderwijs –, psycho-educatie voor ouders rondom uithuisplaatsingen en aandacht voor ouderproblematiek.

Na elke bespreking leggen we de kenmerken van de casuïstiek vast. In het tweede deel van het jaar analyseren we deze kenmerken op knelpunten, werkbare elementen en rode lijnen om verdere acties ter bevordering van 'wel thuis' uit te kunnen zetten. Deze informatie zal ook worden benut om een beeld te krijgen van aanleiding en achtergrond van uithuisplaatsingen en de impact van jeugdhulp, aanvullend op het onderzoek nadere differentiatie uithuisplaatsingen vanuit het EVU. We zullen de tweede helft van 2022 benutten om nader zicht te creëren op de ontwikkeling van het aantal en de duur van residentiele- en uithuisplaatsingen. De gemeente werkt daartoe met de betreffende partners aan een 'dashboard'.

Veiligheid

Zoals in het hoofdstuk Toegankelijkheid al weergegeven, heeft een behoorlijk groot deel van de gezinnen die door een buurtteam worden ondersteund een kleinere of grotere veiligheidsvraag. De grootste concentratie van het vraagstuk zien we – in verschillende verschijningsvormen – in Hoograven en Leidsche Rijn, op het mbo en in Overvecht. De betreffende gezinnen hebben veelvuldig ook vragen over het opvoeden en de ontwikkeling van de kinderen, hun woonsituatie en echtscheiding. In de samenwerking beogen gezinswerkers recht te doen aan de veiligheid van kinderen en aan de samenhang van vraagstukken.

Hieronder lichten we toe hoe we vorderen in het realiseren van intensieve vrijwillige hulp. We schetsen welke acties zijn ondernomen op de twee voor ons belangrijkste ontwikkelopgaven: de samenwerking met de volwassen-GGZ en hulp bij echtscheidingsproblematiek. We eindigen met de bijdrage van de buurtteams aan Grenzen stellen, perspectief bieden.

Met de diverse partners beogen we dat alle Utrechtse kinderen veilig opgroeien, in hun gezin, op school en op straat.

Doelen 2022

- Bij (dreigende) onveiligheid maken gezinnen gebruik van intensieve vrijwillige hulp vanuit de buurtteams. Resultierend in het opheffen van acute onveiligheid, een stabiele leef- en opvoedsituatie en verwerking van wat is gebeurd. In de samenwerking van buurt- en veiligheidsteam ervaren gezinnen samenhangende ondersteuning op maat. In onze ondersteuning is de rechtsbescherming van ouders geborgd.
- Bij (dreigende) criminaliteit van jongeren maken gezinnen gebruik van hulp vanuit de buurtteams. Resultierend in minder opvolging door broers en zussen en een toenemend aantal jongeren met een veilig toekomstperspectief. Opvoeders of jongeren in detentie worden tijdig ondersteund bij een kansrijke terugkeer in de wijk. In de samenwerking van buurtteams en de partners binnen openbare orde en veiligheid en de strafrechtketen ervaren gezinnen samenhangende ondersteuning op maat.

Intensieve vrijwillige hulp

Veel gezinnen zijn terughoudend in het vragen van hulp bij onveiligheid in huis. Er is sprake van schaamte, wantrouwen tegenover instanties en angst voor uithuisplaatsing van kinderen. Daarbij geeft landelijk onderzoek weer dat hulp bij onveiligheid beperkt effectief is. Als Lokalis en met de partners in de proeftuin Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming in Overvecht – te weten: SVMN, William Schrikker Jeugdbescherming & Jeugdreclassering en RvdK – werken we op een aantal manieren aan de toegankelijkheid en de kwaliteit van deze hulp. Waarmee we met kwaliteit ook de rechtsbescherming van ouders bedoelen.

De buurtteams jeugd & gezin hebben vanaf de start in 2015 de opdracht hulp te bieden bij onveiligheid. Om dat goed te kunnen doen hebben we teams overwogen samengesteld, gezorgd voor een interne kennisstructuur, zijn ook de collega's van SVMN beschikbaar voor consultatie en deden we met hen aan deskundigheidsbevordering. Op basis van onze praktijkervaring en ondersteept door onder meer een rapport van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS)

en de Raad voor Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) zagen we dat onze praktijk op een belangrijk onderdeel bijstelling nodig had: de gewenste expertise op veiligheid 'aan de voorkant' resulteerde, met de nodige nuance, in door gezinnen ervaren drang.

In de proeftuin, en toenemend ook stadsbreed, streven buurtteams inmiddels na om bij onveiligheid 'intensieve vrijwillige hulp' te bieden, met een voor gezinnen heel helder onderscheid tussen vrijwillige hulp en het gedwongen kader. Om de teams hiervoor toe te rusten, investeerden we intern in visieontwikkeling, organiseerden we een intern spreekuur waar gezinswerkers terecht kunnen voor de meest ingewikkelde casuïstiek en zijn we met Civil Care een verdiepende versie van deskundigheidsbevordering gestart, waar in de loop van twee jaar alle buurtteams inclusief teammanagers aan deelnemen, samen met het Expertiseteam Veiligheid Utrecht (EVU), zoals het proeftuinteam inmiddels heet. Methodisch werken bij onveiligheid is de insteek, inclusief ook feitelijk, concreet en in de taal van het gezin formuleren in het gezinsplan.

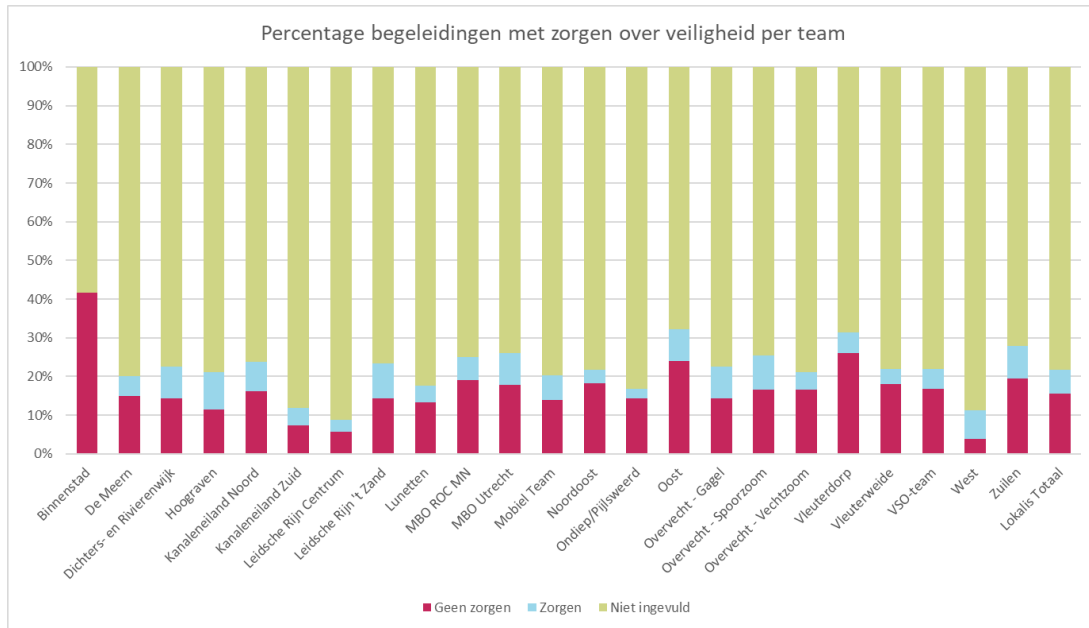
De samenwerking met het eerste EVU-team in Overvecht wordt door de buurtteams als positief en in het belang van gezinnen ervaren. Gezinnen en gezinswerkers hebben één gesprekspartner binnen het team, de lijnen zijn dus kort en er hoeft niet meer te worden gelaveerd tussen de verschillende betrokken organisaties. We schaalden het afgelopen half jaar op van de samenwerking met één buurtteam naar alle buurtteams jeugd & gezin van Overvecht. In de tweede helft van het jaar starten we een tweede EVU-team. Daartoe wordt momenteel verkend in Leidsche Rijn, Vleuten en De Meern.

Stedelijk is inmiddels inzichtelijk dat de mate waarin het participatieve consult en SAVE-begeleiding worden ingezet, drastisch is afgenomen. Dat geldt ook voor de mate waarin de buurtteams gebruikmaken van de consultfunctie van SVMN. Een ontwikkeling die volgens ons logischerwijs volgt uit de acties van de afgelopen jaren. We hebben onze deskundigheid op veiligheid opgebouwd, door de inzet van gezinswerkers en teammanagers die deze expertise meebrachten en met hulp van de collega's van SVMN. Daarmee zijn we nu beter in staat duidelijk onderscheiden te werken, waarbij de diverse buurtteams verschillen in waar ze staan. We denken met deze ontwikkeling effectievere hulp te bieden en meer recht te doen aan de rechtsbescherming van gezinnen.

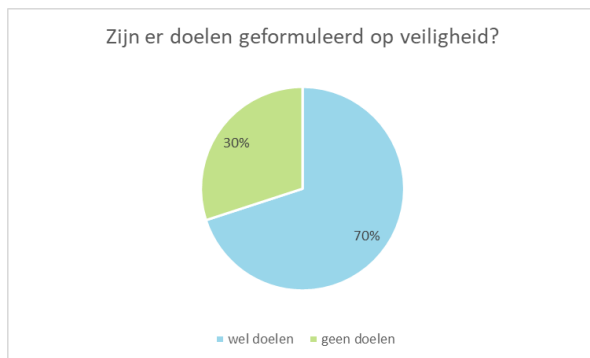
In de zomer van dit jaar start in Utrecht en Utrecht-West een onafhankelijk onderzoek naar rechtsbescherming vanuit het perspectief van jongeren, ouders, professionals, advocaten en rechters, geïnitieerd door proeftuinpartner Utrecht West.

Veiligheid in het gezinsplan

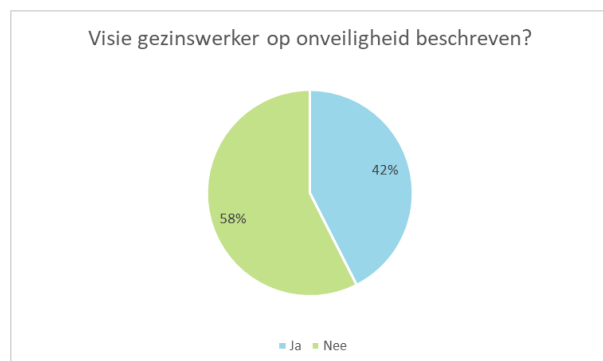
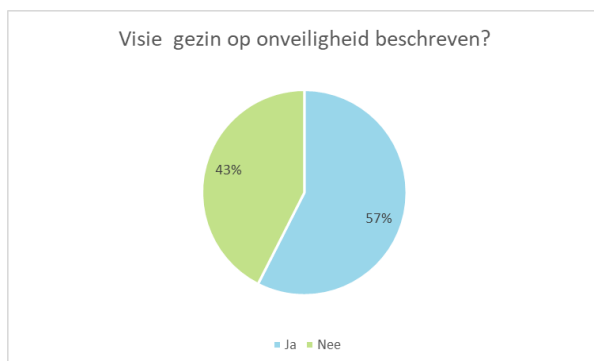
Vanuit het grote belang van goede hulp bij onveiligheid en de, in lijn met het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, groter wordende rol van de buurtteams daarbij, volgen we sinds dit jaar de kwaliteit van de registratie en verslaglegging in de gezinsplannen. Deels stedelijk, deels in de vorm van een steekproef van twee wijken. We voeden zo de sturing door teammanagers en het handelen en leren van gezinswerkers. Als we kijken naar alle gezinnen die in het afgelopen half jaar in begeleiding waren, is in het gezinsplan in gemiddeld 80 procent niet aangegeven of er wel of geen zorgen over veiligheid waren. Dit wil niet zeggen dat de inhoudelijke afweging niet is gemaakt. Het lijkt veeleer te gaan om onnauwkeurigheid in de registratie.

In de wijken Ondiep en Oost is als verdieping gekeken vanuit welke perspectieven de zorg over onveiligheid is opgenomen in het gezinsplan en in hoeverre er dan ook concrete doelen op zijn gesteld. In deze twee wijken werd door 40 gezinnen aangegeven dat er sprake was van onveiligheid. In 23 van de 40 plannen was de visie van het gezin op de zorgen weergegeven. In 17 plannen nam de gezinswerker de eigen visie op. In 28 van de 40 gezinsplannen waren doelen geformuleerd op de beschreven zorgen. In 12 plannen waren die doelen er (nog) niet.

Met bovenstaande uitkomst zijn we uiteraard niet tevreden. Aan alle teammanagers is gevraagd om met hun teams aandacht te besteden aan het waarom en hoe van het gevraagde vinkje, aan het belang en de waarde van het opnemen van ieders perspectief in het gezinsplan en aan het samen stellen van duidelijke en navolgbare doelen. Ook in de training gegeven door Civil Care komt dit aan de orde. In het vierde kwartaal kijken we opnieuw naar de cijfers en bepalen we hoe verder.

In ons jaarplan 2022 hebben we gedefinieerd welke informatie we wilden volgen ten dienste van het zicht op het beoogde resultaat voor gezinnen. Denk aan de ontwikkeling van de kindbeschermingsmaatregelen in de stad. Het lukte het afgelopen half jaar nog niet om die informatie op maat beschikbaar te krijgen. We vervolgen deze ambitie, samen met de betrokken partners, vanuit de proeftuin.

Samen met de volwassen-GGZ

Veiligheidsproblematiek staat zelden op zichzelf. Onze praktijk en diverse onderzoeken laten zien dat bestaansonzekerheid vaak een rol speelt en dat aan geëscaleerde situaties met regelmaat psychische klachten van ouders en echtscheidingsproblematiek ten grondslag ligt. Vanuit de proeftuin in Overvecht beogen we de samenwerking met de volwassen-GGZ nader vorm te geven. Daarin worden kleine concrete stappen gezet. Het gebiedsteam (Altrecht en Lister) formuleerde de afgelopen maanden met betrokken huisartsen en de twee buurtteamorganisaties de gezamenlijke visie op 'gebiedsgerichte GGZ in het netwerk'.

Daarnaast startten Altrecht en Lokalis in april in Overvecht de uitvoering van de pilot 'het gezamenlijk gezinsgesprek'. Het bespreekbaar maken van het gezinsleven van een patiënt en het betrekken van het buurtteam werden onderdeel van het reguliere werkproces van het gebiedsteam. Met alle ouders die worden behandeld door het gebiedsteam wordt besproken hoe de ouderrol vorm te geven tijdens een behandeling en hoe de zorg voor de kinderen goed te regelen. Ook worden kinderen zelf met hun ouder(s) gesproken om hen te vertellen over de ziekte van hun vader of moeder. Ondersteunend deden professionals van het gebiedsteam, het buurtteam en een huisartsenpraktijk met veel enthousiasme samen aan deskundigheidsbevordering met betrekking tot kinderen van ouders met psychische problemen (KOPP) en kinderen van ouders met een verslaving (KOV). Zij werden hierbij ondersteund door het Trimbos-instituut. En samen doen zij aan intervisie om te leren van de lopende begeleidingen/behandelingen. Binnenkort verkennen we met Altrecht en Lister hoe samen te werken in een tweede proeftuinwijk.

Hulp bij echtscheiding

De buurtteams treffen veel gezinnen met 'complexe scheidingen'. We beogen die ouders en kinderen goed te ondersteunen, maar gunnen eenieder vooral dat deze escalatie waar mogelijk wordt voorkomen.

Ouders gaven bij de gemeenteraad aan voor 'niet-complexe scheidingen' in Utrecht niets te vinden ter ondersteuning van henzelf en hun kinderen. Zij gaven aan zich onthand te voelen en dat hun kinderen soms vragen hebben waarbij zij zichzelf niet altijd als de juiste partij zien om deze vragen te beantwoorden. Vanuit de Utrechtse versie van het programma Scheiden zonder schade is het afgelopen half jaar met ouders en professionals uit de stad onderzocht wat een goed antwoord kan zijn op deze vraag. Dat resulteerde in een samenwerking tussen de JGZ, DOCK en Lokalis, waarbij in september in de wijken Noordoost en Noordwest wordt gestart met een wijkgerichte aanpak voor ouders en kinderen die net in een scheiding zitten. Ouders krijgen in collectieve bijeenkomsten informatie over de emotionele en praktische ontwikkelingen die aan de orde kunnen zijn nu ze uit elkaar gaan. Daarnaast creëren we in deze samenwerking momenten waarop kinderen in de leeftijd van 4-6 jaar (Stoere schildpadden) en kinderen tussen de 6-8 jaar (Dappere dino's) elkaar ontmoeten om onder andere te leren dat de scheiding niet hun schuld is en dat ze hierover mogen praten. Het ervaren van steun van leeftijdgenootjes die hetzelfde meemaken om zo de spanning van de scheiding te verminderen en het leren van vaardigheden in probleem-oplossen zodat kinderen beter om kunnen gaan met gevoelens na de scheiding, staan hierbij centraal.

In juni zijn Spoor030, KOOS Utrecht, Lokalis met ook SVMN een gezamenlijk stedelijk expertteam gestart, dat professionals waar gewenst ondersteunt bij complexe echtscheidingscasuïstiek. Thema's die daar aan bod komen zijn gezamenlijk partnerschap ook als het complex is, de maakbaarheid van deze complexiteit en de effecten die de taaiheid van deze problematiek kan hebben voor professionals. Ten dienste van effectieve hulp bij deze scheidingen continueerden we de directe aansluiting van hulp door KOOS, Spoor030 en Lokalis op uitspraken van de kinderrechter, onder de naam Hulp op zitting. Er wordt door de kinderrechtters een duidelijke opdracht aan ouders geformuleerd, waardoor hulp idealiter eerder van de grond komt of er bijgesteld kan worden waar dit toch stagneert. De eerste ervaringen laten zien dat er vaker een werkbare situatie voor ouders en professionals ontstaat en passende ondersteuning eerder start.

Aanvullend hierop is er een eenduidige visie op begeleide omgang beschreven door Spoor030, KOOS, Lokalis, Moviera, RvdK en SVMN. Deze zal na de zomer 2022 definitief gemaakt worden en geïntroduceerd binnen de betrokken organisaties.

Grenzen stellen, perspectief bieden

Utrecht ziet dat een toenemend aantal jongeren op steeds jongere leeftijd zware strafbare feiten begaat, met veel impact voor het slachtoffer, de maatschappij, de dader en diens gezin. Kijkend naar de casuïstiek, zien we dat er eerder in het leven van de jongere vaak al veel signalen waren dat het niet goed ging. Signalen die niet werden herkend, die de hulpverlening niet goed bereikten of waar door die hulpverlening weinig effectief op werd gehandeld. Het vertrouwen in instanties is vaak laag. Het vraagt veel om het vertrouwen te winnen en te kunnen ondersteunen.

In samenspraak met onder meer de gemeente Utrecht verkenden we het afgelopen half jaar wat de rol van de buurtteams zou moeten zijn op deze opgave en besloten we in te zetten op drie lijnen: de bestaande (zorg-)structuur beter benutten, samen met partners inzetten van gerichte interventies om kinderen en ouders beter en eerder te bereiken en ondersteunen, en vergroten van ons eigen vakmanschap.

Het werken met gezinnen die actief zijn in het criminele circuit is voor de buurtteams niet helemaal nieuw. We zijn al veel langer onderdeel van bijvoorbeeld de persoonsgerichte aanpak en met enige regelmaat worden deze gezinnen ook ondersteund bij heel andere vraagstukken die voor hen aan de orde zijn. Om effectiever te worden in de (gezamenlijke) ondersteuning en om ons eigen vakmanschap te vergroten, worden de betrokken gezinswerkers inmiddels gericht ondersteund. Intern op hun eigen rol en als partners gezamenlijk, gefaciliteerd door de afdeling Veiligheid van de gemeente.

Vanuit de eerste lijn breidden we de afgelopen periode de afspraak om collega's van SVMN te kunnen consulteren uit met de jeugdclasseringscollega's. Vanuit de tweede lijn besloten Spoor030, vijf basisscholen en Lokalis om in Overvecht De Gagel samen in te gaan zetten op het signaleren van de uit onderzoek bekende risicofactoren voor antisociaal gedrag. Waar een opeenstapeling van risicofactoren (individueel, gezin en omgeving) wordt gezien kan er gerichte diagnose volgen (Spoor030) en vanuit neuropsychologische inzichten (Amsterdam UMC) gericht worden ondersteund. Tegelijkertijd kan er aan de risicofactoren binnen het gezin en de grotere omgeving samengewerkt worden met het buurtteam. De komende periode wordt om te beginnen een signaleringstool ontwikkeld voor leerkrachten en zullen docenten worden getraind om het bedoelde gedrag te herkennen. De Academische Werkplaats Risicojeugd is gevraagd de ontwikkelingen te volgen en monitoringsonderzoek te doen. Dit zal waarschijnlijk in januari 2023 starten.

In diverse andere wijken wordt in directe of meer indirecte zin ingezet op het terugbrengen van overlastgevend of beginnend crimineel gedrag. In Dichterswijk begeleidt het buurtteam een groot aantal huishoudens in één buurt. DOCK komt hier wekelijks voor activiteiten met de kinderen. DOCK en het buurtteam introduceren elkaar wederzijds bij gezinnen. We hebben moeders met elkaar in contact gebracht. Zij komen twee keer per week samen op het Strandpaviljoen in Rivierenwijk en begonnen daar met naailes, samen koken, en taallessen van Taal Doet Meer. Na de zomer start de groep moeders met de training opvoeden in veranderende tijden. Voor de jongeren die in deze buurt wonen betrekken we waar nodig JoU. Door de korte lijnen tussen de organisaties zijn we eerder nabij en kunnen we erger voorkomen.

Professionele organisatie

Ons jaarplan omvat doelen met betrekking tot Inhoudelijke doorontwikkeling, Sturen, volgen, leren en Duurzame bemensing. De doorontwikkeling van onze kennisbank is het grootste doel onder Inhoudelijke doorontwikkeling en werd het afgelopen half jaar voorbereid. We zullen daar in het jaarverslag nader op ingaan. Het afgelopen half jaar ging onze aandacht vooral uit naar Sturen, volgen, leren en ook Duurzame bemensing stond hoog op de agenda.

Sturen, volgen, leren

De functiebeschrijving van teammanagers is begin dit jaar ingegaan, ook de directieleden zijn in het afgelopen half jaar gestart in hun nieuwe functie en we hebben onze overlegstructuur aangepast. Hieronder lichten we toe hoe we intern het leerprogramma hebben ingericht. Daarnaast geven we aan in hoeverre het ons lukt om te volgen of we doen wat we hebben afgesproken. De voortgang op de andere twee doelen zullen in het jaarverslag aan de orde komen.

Doelen 2022

- De nieuwe functiebeschrijvingen voor teammanagers, directeur en staf zijn in gebruik genomen met de bijpassende overlegvormen.
- De rollen van contactpersonen, adviseurs klantperspectief en begeleiders collectieve aanpak zijn helder en gepositioneerd ten opzichte van de opgaven en doelen.
- Leren heeft inhoud gekregen voor de nieuwe functies en rollen en is gestart. Alle functies en rollen kunnen na een jaar laten zien hoe ze zijn gegroeid in hun rol.
- We kunnen op gezins-, wijk- en stadsniveau zeggen of we doen wat we hebben afgesproken: het volgen van de realisatie is een vanzelfsprekend onderdeel van ons werk.
- Het stelselbrede gesprek over het vormgeven interprofessioneel leren is verbreed kent een heldere prioriteitstelling en Lokalis neemt deel in pilots en ontwikkeling.

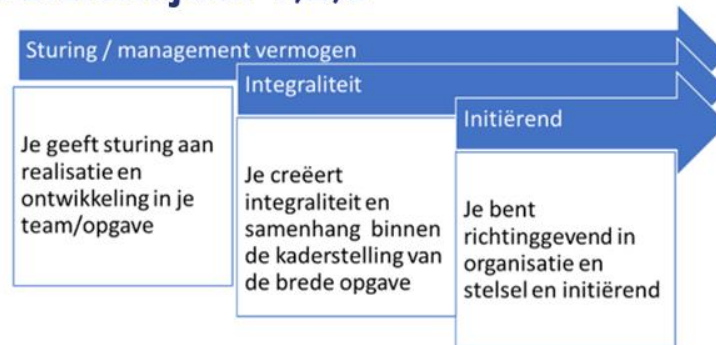

Sturen en leren

De ontwikkelingen in de maatschappij en dus de stad en de voortgang van de transformatie zorgen voor aanscherping van de ambitie en opdracht van Lokalis. Waar we startten met ‘verhelpen’, beogen we toenemend ook bij te dragen aan het ‘voorkomen’ van ernstigere problematiek en aan het ‘versterken’ van het dagelijks leven. Met partners werken we aan de grote maatschappelijke opgaven die voor inwoners van belang zijn. We hebben de aanscherping van onze opdracht vertaald naar een versterking van onze sturing. In de vorm van een geactualiseerde functie van teammanager en een nieuwe functie van directielid, primair bedoeld om de ontwikkeling van de teammanager te ondersteunen en bekrachtigen. En in de vorm van een aangescherpte overlegstructuur, waarin wijk en stad en verantwoord en leren hand in hand gaan en in balans zijn.

We ondersteunen de versterking van de sturing met een programma van drie jaar, gefaciliteerd door Sioo. Net als gezinnen en gezinswerkers zijn de teammanagers eigenaar van hun eigen leren. We organiseren daartoe maatwerk, zowel individueel als collectief. Het programma bestaat uit werkplaatsen waar werken en leren heel dicht bij elkaar liggen, seminars waarin teammanagers in aanraking komen met nieuwe kennis, peergroups waarin ze bevraagd worden op hun ervaringen en lab-groepen waarin ze begeleid resultaatgericht aan een strategisch vraagstuk werken. Onderstaand overzicht geeft de zwaartepunten aan van de achtereenvolgende jaren.

Overzicht jaar 1,2,3

Volgen

Eind vorig jaar investeerden we in het bepalen van volginformatie. Voor onze vijf opgaven brachten we in beeld over welke informatie we willen beschikken om beter te weten of doelstellingen worden behaald en om beter beeld te hebben bij de kwaliteit van onze eigen bijdrage daaraan. Om daarmee onze sturing en ons leren te richten. We namen de beoogde 'indicatoren' op in het jaarplan 2022. Dit halfjaarverslag illustreert de gedeeltelijke voortgang hierin.

We zijn behoorlijk tevreden over de mate waarin we de opgaven toegankelijke en effectieve hulp nu volgen. We hebben zicht op de ervaring van klanten (vragen uit de Ervaringswijzer en doelrealisatie), feitelijke informatie over ons werken (indicatoren op kennismaken en start hulp) en data die betekenisvol lijkt voor de strategische doelstellingen (bereik van basishulp en meest voorkomende vraagstukken). We zijn hier maar betrekkelijk afhankelijk van anderen. Waar die afhankelijk wel bestaat (ontwikkeling inzet sociale basis, basishulp en SJZ), ontbreekt de beoogde informatie nog.

Op de maatschappelijke opgaven is de afhankelijkheid van data van anderen groot. We hebben hier een goed begin gemaakt met het volgen van de kwaliteit van ons eigen werk (de driegesprekken bij schulden en de kwaliteit van het gezinsplan bij onveiligheid), wat direct relevante stuurinformatie oplevert. Over de beoogde *outcome*-informatie beschikken we nog niet. De relevante informatie bestaat grotendeels wel. Deze ook tijdig en op maat verkrijgen vraagt nadere samenwerking met partners en de gemeente Utrecht. De waarde hiervan wordt door de diverse organisaties gedeeld en er worden ook stappen in de goede richting gezet. Zo wordt er samengewerkt aan informatie ten behoeve van de opgave Wel Thuis en is volginformatie ook een van de ontwikkelopgaven verbonden aan de proeftuin kind- en gezinsbescherming.

Duurzame bemensing

Hieronder schetsen we hoe het ons lukte om onze formatie op te hogen, hoe we het leren en ontwikkelen faciliteerden voor zowel toekomstige als startende en al langer bij ons werkende professionals, en welke acties we ondernamen om het werkplezier van medewerkers te vergroten. Tot slot tonen we het verloop van ons ziekteverzuim en geven we aan hoe we probeerden langdurig verzuim zo veel mogelijk te voorkomen. We hebben de afgelopen periode met partners een eerste verkenning gedaan hoe we gezamenlijk kunnen optrekken op het arbeidsmarkt vraagstuk. Hierover zal in ons jaarverslag te lezen zijn.

Doelen 2022

- Alle teams hebben voldoende passende formatie.
- Werven wordt een stadsbrede opgave waarbij we werken aan de aantrekkelijkheid van werken in de Utrechtse jeugdhulp.
- Startende en nieuw bij ons gestarte gezinswerkers zijn zodanig ingewerkt dat zij na het eerste jaar faciliterend hulpverleners kunnen vormgeven waarbij zij zich de grondhouding hebben eigen gemaakt.
- Lokalis heeft een gezond werkklimaat waarin we zowel aandacht hebben voor ieders professionele ontwikkeling als voor ieders persoonlijke ontwikkeling.
- Medewerkers ervaren dat zij met plezier bij onze organisatie werken en met voldoening hun werk uitvoeren.

Nieuwe medewerkers

Het aantal nieuwe gezinswerkers is het afgelopen half jaar verder uitgebreid met de extra middelen die we kregen voor het terugdringen van de wachttijd voor gezinnen. Ondanks de veranderende arbeidsmarkt lukte het ons om de vacatures in te vullen en zagen we een voorzichtige positieve beweging in de eigen werving. Het resultaat van verschillende acties die we hebben ondernomen om onze zichtbaarheid op sociale media te vergroten, zoals het verspreiden van filmpjes over werken bij het buurtteam, een actievere rol op LinkedIn en het voor de werving aanpassen van de functienaam. Daarnaast heeft het uitdelen van een bonus voor onze medewerkers voor het aandragen van nieuwe gezinswerkers bijgedragen aan een betere instroom.

Extra aandacht hadden we ook voor toekomstige professionals. Dit studiejaar is er een leerteam gevormd op de buurtteamlocaties, samengesteld uit HU-studenten van Social Work en Ecologische Pedagogiek, om opleiding en praktijk nog dichter bij elkaar te brengen. De praktijkbegeleiders van beide opleidingen kwamen wekelijks voor de opleidingsdagen naar de buurtteamlocaties, in plaats van dat studenten naar de opleiding gingen. Studenten hebben deze vorm positief gewaardeerd, het gaf nog meer verdieping op hun leerervaringen en versterkte hen in beroepsidentiteit. Deze ervaring nemen we mee in het ontwikkelen van deze nieuwe vorm voor het volgende schooljaar.

Ook boden we in toenemende mate mogelijkheden aan professionals die nog niet in het bezit zijn van een passende beroepsregistratie. We investeerden in een praktijkprogramma op maat en werkervaringsplekken voor zij-instromers en diverse groepen herintreders. Om zo hun perspectief op een baan binnen de jeugdhulp te vergroten.

Werkplezier

Ruimte voor de professional en aandacht voor vitaliteit zijn belangrijke pijlers voor werkplezier. Naar aanleiding van de resultaten uit de enquête werkplezier die in het voorjaar 2021 is afgenomen, hadden we terugkerend aandacht voor verschillende aspecten die hiermee samenhangen. Zo zijn we dit jaar gestart met het structureel aanbieden van de training ‘Omgaan met grensoverschrijdend gedrag’ aan, na signalen van gezinswerkers dat zij regelmatig in aanraking kwamen met agressie. We stimuleerden het gesprek hierover in teams en hebben de vertrouwenspersoon vaker onder de aandacht gebracht.

Ook hadden we op verschillende manieren aandacht voor een goede balans. We hebben bijvoorbeeld een aantal middelen aangereikt om met het team of in maatjesoverleg het gesprek te voeren over dit onderwerp.

Ziekteverzuim

Niettemin zagen we ook het eerste half jaar, in lijn met het tweede helft van 2021, het ziekteverzuim stijgen. In tegenstelling tot eerdere varianten van corona, waar we geen significant verschil in ziekteverzuim zagen, zagen we nu een toename in het kort ziekteverzuim door de omikronvariant. Op dit moment zien we een voorzichtig positieve ontwikkeling in het langdurig verzuim. We hadden toenemend aandacht voor het voorkomen van langdurig uitval, bijvoorbeeld door het eerder in het traject betrekken van de verzuimadviseur en bij dreigende uitval samen met de medewerkers te kijken naar passende ondersteuning. Dit blijft het tweede helft van 2022 hoge prioriteit krijgen.

